

FLORA– EN FAUNAONDERZOEK

ST. ANTONIUS VAN PADUA - GEMEENTE WAALWIJK

IN HET KADER VAN DE FLORA– EN FAUNAWET

2 december 2014

BROUWERS
GROENAANNEEMERS
Sinds 1972

Galgeneind 12, De Moer, tel.: 013 515 94 27, info@brouwersgroenaanemers.nl
www.brouwersgroenaanemers.nl

FLORA– EN FAUNAONDERZOEK

ST. ANTONIUS VAN PADUA - GEMEENTE WAALWIJK

IN HET KADER VAN DE FLORA– EN FAUNAWET

Opdrachtgever:
Gemeente Waalwijk

Ons kenmerk: 14/1331k
Opdrachtgever: Gemeente Waalwijk
Contactpersoon: P. Schreppers
Rapportnummer: 14/1331k-003
Status: Definitief
Auteur: B. Dielen
Collegiale toets: R. Kusters
Foto's: B. Dielen
Datum: 2 december 2014
Aantal pagina's: 15 excl. bijlagen

SAMENVATTING

Gemeente Waalwijk doorloopt momenteel het traject van bestemmingswijziging voor de voormalige begraafplaats St. Antonius van Padua, gelegen aan de Richard Wagnerstraat te Waalwijk. Voorafgaand aan dit rapport is reeds een flora- en faunaonderzoek en een second opinion uitgevoerd vanuit het wettelijk kader van de Flora- en faunawet. De rapporten dateren van 15 februari 2012 respectievelijk 16 oktober 2014. In deze ecologische quickscan wordt teruggegrepen naar de onderzoeksresultaten uit het eerdere flora- en faunaonderzoek en de second opinion.

Uitgevoerd flora- en faunaonderzoek leidt tot de volgende conclusie:

- ◆ Het plangebied doet in potentie dienst als foerageergebied voor tabel 3-soort Gewone dwergvleermuis. Aangezien het geen essentieel foerageergebied betreft, is geen sprake van een negatief effect van de ingreep. Zodoende hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Er zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen vastgesteld in het plangebied. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen is niet nodig;
- ◆ Met de ruimtelijke ingreep dient rekening te worden gehouden met mogelijk aanwezige broedvogels. Indien sprake is van broedactiviteit, dient gewerkt te worden conform een plan van aanpak gebaseerd op een ministerieel goedgekeurde gedragscode om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen;
- ◆ Voor de (potentieel) aanwezige tabel 1-soorten geldt vrijstelling van de algemene verbodsbepalingen. De algemene zorgplicht blijft echter wel van kracht, waardoor zorgvuldig dient te worden gehandeld.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Gebiedsbeschrijving	6
1.3	Beschrijving ingreep	7
1.4	Doelstelling	7
1.5	Onderzoekskader	7
1.6	Geldigheid onderzoek	7
1.7	Gebiedsbescherming	7
2	WERKMETHODE	8
2.1	Bureauonderzoek	8
2.2	Veldonderzoek	8
3	ONDERZOEKSRESULTATEN	9
3.1	Vaatplanten	9
3.2	Zoogdieren	9
3.3	Vleermuizen	10
3.4	Vogels	10
3.5	Amfibieën, reptielen en vissen	10
3.6	Dagvlinders en libellen	11
3.7	Overige ongewervelden	11
4	EFFECTBEOORDELING	12
4.1	Vaatplanten	12
4.2	Zoogdieren	12
4.3	Vleermuizen	12
4.4	Vogels	12
4.5	Overige soortgroepen	12
5.	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	13
5.1	Algemeen	13
5.2	Ontheffingsplicht	13
5.3	Maatregelen t.b.v. de algemene zorgplicht	13
	LITERATUURLIJST	15
	BIJLAGEN	16
1	Wettelijk kader	16
2	Lijst beschermde soorten	19
3	Lijst jaarrond beschermde vogelnesten	22
4	Definities	23

1.1 AANLEIDING

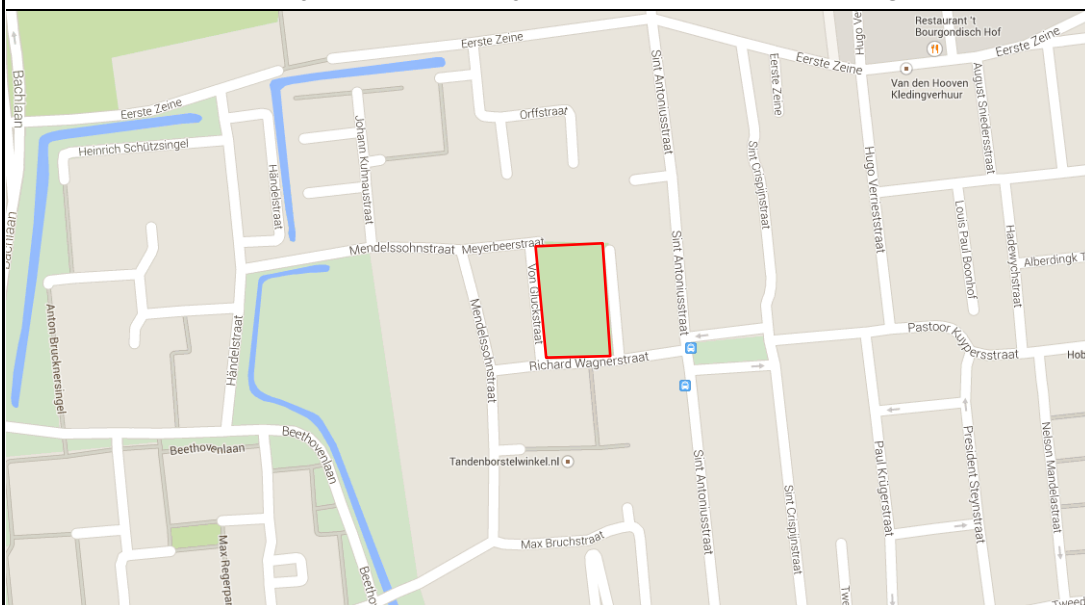
Bij ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen dient nadrukkelijk stilgestaan te worden bij de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige beschermde soorten. Conform huidige wetgeving is het verplicht onderzoek te doen naar beschermde flora en fauna. Gemeente Waalwijk voldoet aan deze wettelijke verplichting door de uitvoer van dit flora- en faunaonderzoek (ecologische quickscan) in het kader van de Flora- en faunawet.

Gemeente Waalwijk doorloopt momenteel het traject van bestemmingswijziging voor de voormalige begraafplaats St. Antonius van Padua, gelegen aan de Richard Wagnerstraat te Waalwijk. Tijdens de terinzagelegging op het ontwerp bestemmingsplan is een zienswijze ingediend daterend van 16 oktober 2014. O.a. wordt hierbij verwezen naar eerder flora- en faunaonderzoek daterend van 15 februari 2012 door Brouwers Groenaanemers en een second opinion daterend van 16 oktober 2014 door Ecoresult. In deze ecologische quickscan wordt teruggerepen naar de onderzoeksresultaten uit eerdere flora- en faunaonderzoeken.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied (ca. 0,5 ha) waarop dit flora- en faunaonderzoek betrekking heeft, beslaat het terrein in gebruik als openbaar groen aan de Richard Wagnerstraat te Waalwijk. Het terrein wordt momenteel functioneel gebruikt als hondenuitlaatplaats en bestaat uit intensief gemaaid gras (gazon) met een 7-tal bomen (*Ulmus spec.*). Het betreft bomen die vanwege leeftijd en stamomtrek mogelijk geschikte verblijfplaatsen bevatten voor vogels en/of vleermuizen, dit in de vorm van holtes, scheuren en/of loszittend schors. Ten noorden van het plangebied grenst het gazon aan een smalle strook met ruigte en een oude muur met daarachter een braakliggend terrein. De directe omgeving maakt deel uit van een woonwijk en de straten zijn voorzien van straatverlichting.

Afbeelding 1
Plangebied
e.o.

Ten tijde van het flora- en faunaonderzoek daterend van 15 februari 2012 deed het plangebied nog dienst als begraafplaats. Een vergelijking met betrekking tot de situatie van toen kan niet meer worden gemaakt omdat de omstandigheden ter plaatse zijn gewijzigd, ook met betrekking tot de flora en fauna. In vergelijking met het flora- en faunaonderzoek daterend van 16 oktober 2014 is 1 boom gekapt i.v.m. iepenziekte. Hiervoor is na het doorlopen van de reguliere procedure een (omgevings)vergunning verleend.

1.3 **BESCHRIJVING INGREEP**

Gemeente Waalwijk is voornemens om 14 grondgebonden woningen te ontwikkelen op het terrein van voormalige begraafplaats St. Antonius van Padua. Gemeente Waalwijk doorloopt momenteel het traject voor bestemmingswijziging.

1.4 **DOELSTELLING**

Het flora- en faunaonderzoek betreft een ecologische quickscan. Het doel van een ecologische quickscan is het in kaart brengen van potentieel aanwezige beschermde flora en fauna binnen het plangebied en directe omgeving, inclusief een effectbeoordeling of de Flora- en faunawet wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

Vragen die centraal staan binnen het flora- en faunaonderzoek:

- ◆ Welke beschermde plant- en diersoorten en functies zijn (potentieel) in het plangebied aanwezig?
- ◆ Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op beschermde soorten?
- ◆ Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet, of is aanvullend onderzoek nodig om hierover uitsluitsel te kunnen geven?

1.5 **ONDERZOEKSKADER**

Dit flora en faunaonderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten en functies.

1.6 **GELDIGHEID ONDERZOEK**

Flora- en faunaonderzoeken hebben in principe een geldigheidsduur van 3 tot 5 jaar, afhankelijk van de beschermingsgraad en situatie ter plaatse. Bij het aantreffen van strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels) geldt dat de onderzoeksgegevens maximaal 3 jaar geldig zijn zolang het plangebied weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve verandering heeft ondergaan binnen de periode van 3 jaar. Indien alleen sprake is van soorten zoals vermeld in tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet volstaat een geldigheid van 5 jaar. Ook hierbij geldt dat binnen de periode van 5 jaar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden. Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Flora- en faunawet niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen.

Afhankelijk van de beschermingsgraad heeft dit onderzoek een geldigheid van 3 tot 5 jaar, mits binnen die periode geen ruimtelijke of kwalitatieve verandering plaatsvindt.

Het flora- en faunaonderzoek daterend van 15 februari 2012 is, gezien de omvorming van de voormalige begraafplaats tot gazon, alleen bruikbaar als referentie voor de gehandhaafde en aangrenzende elementen. Let wel dat onder de huidige omstandigheden (inrichting en beheer) minder kans bestaat op aanwezigheid van beschermde soorten.

1.7 **GEBIEDSBESCHERMING**

Om vast te stellen of het plangebied een gebiedsbeschermende status heeft vanuit de Natuurbeschermingswet 1998, is gebruik gemaakt van het Natura-2000 gebiedendatabestand van het Ministerie van EZ.

Het plangebied is niet vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 aangewezen als beschermd gebied. Dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden Langstraat en Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen) liggen op ca. 1,5 km afstand van het plangebied. Met de voorgenomen ingreep hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

2.1 BUREAUONDERZOEK

Voor het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van de onderzoeksgegevens afkomstig uit het eerdere flora- en faunaonderzoek daterend van 15 februari 2012 (Brouwers Groenaanemers) en de second opinion daterend van 16 oktober 2014 (Ecoresult). Daarnaast zijn ook de meest actuele verspreidingsgegevens uit (digitale) verspreidingsatlassen geraadpleegd en gevalideerde verspreidingsgegevens van waarneming.nl.

2.2 VELDONDERZOEK

Om een beeld te verkrijgen van de beschermde soorten op de projectlocatie is op 20 november 2014 een verkennend veldonderzoek uitgevoerd door B. Dielen, waarbij de locatie is getoetst op het (potentieel) voorkomen van en de eventuele geschiktheid voor beschermde flora en fauna zoals deze vermeld staan in de tabellen 1, 2 en 3 van de Flora- en faunawet, inclusief alle in Nederland voorkomende vogels. Vanwege de indicatieve waarde van de gegevens afkomstig uit het literatuuronderzoek, is specifiek gelet op beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens potentieel in het plangebied voorkomen.

Bij het verkennend veldonderzoek wordt de potentieel aanwezige beschermde flora en fauna bepaald. De kenmerken van het plangebied en directe omgeving bepalen of de bij het literatuuronderzoek gevonden flora en fauna daadwerkelijk in het plangebied voor kan komen. Niet alleen wordt beoordeeld of een soort wel of niet voor kan komen maar ook wordt per soort bepaald welke functies in het plangebied aanwezig kunnen zijn (bijv. foerageergebied of verblijfsplaats).

Brouwers Groenaanemers werkt met gespecialiseerde marktpartijen en zet medewerkers in die op basis van hun kennisniveau (opleiding en training) en ervaring aan kunnen geven of het realistisch is of bepaalde beschermde soorten verwacht mogen worden. In dit rapport wordt daarom ook wel gesproken over 'expert judgement'.

Bij het veldonderzoek dient te worden opgemerkt dat de vergaarde informatie het voorkomen van beschermde flora en fauna niet uitsluit, daar het een momentopname betreft. Het moment waarop het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd, zijn niet alle beschermde soorten waarneembaar. Om die reden is de (potentiele) aanwezigheid bepaald op basis van literatuuronderzoek in combinatie met expert judgement en gebiedskenmerken. Op basis van huidig onderzoek mag ervan worden uitgegaan dat voldoende onderzoeksinspanning is geleverd of dat op basis van dit onderzoek aanvullend onderzoek wordt voorgeschreven.

De opbouw van de onderzoeksresultaten is per soortgroep uiteengezet, waarbij in tabelvorm de soorten zijn weergegeven die op basis van literatuur- en veldonderzoek potentieel aanwezig zijn in het plangebied of directe omgeving. Vervolgens is per soort en functie op basis van veldonderzoek en expert judgement aangegeven of de soort wel of niet verwacht wordt.

- ♦ soort is aanwezig / (potentieel aanwezig)
- ♦ soort is niet te verwachten

x / (x)

-

3.1 VAATPLANTEN

In het plangebied is tijdens veldonderzoek waarneming gedaan van één beschermde vaatplant, namelijk tabel 1-soort Kleine maagdenpalm (RD-coördinaat: 132871, 410446). Het betreft een verwilderde tuinplant. Op basis van literatuuronderzoek, komt ook tabel 1-soort Brede wespenorchis in het plangebied voor. De waarneming van deze soort is in 2012 gedaan op de toenmalige begraafplaats. Gezien de huidige inrichting en maairegime valt het voorkomen van deze soort in de huidige situatie op basis van expert judgement niet te verwachten. Vanwege het intensieve maairegime valt ook het voorkomen van andere beschermde vaatplanten met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Vaatplanten

			Standplaats	Beschermingsgraad
Soort		Bron		
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine	Waarneming.nl	-	1
Kleine maagdenpalm	Vinca minor	Veldwaarneming	x	

3.2 ZOOGDIEREN

Tijdens het veldonderzoek zijn geen sporen aangetroffen die duiden op het voorkomen van beschermde zoogdieren. Op basis van expert judgement valt het voorkomen van tabel 1-soorten Bosmuis, Egel, Huisspitsmuis, Konijn en Mol niet uit te sluiten. Met name aangrenzend braakliggend terrein biedt potentie. Ook literatuuronderzoek verwijst naar het voorkomen van deze soorten in nabijheid van het plangebied. Het voorkomen van strenger beschermde soorten kan met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

Zoogdieren

			Winterverblijf	Voortplantingsplaats	Foerageerroute	Foerageergebied	Beschermingsgraad
Soort		Bron					
Bosmuis	Apodemus sylvaticus	Waarneming.nl	(x)	(x)	(x)	(x)	1
Egel	Erinaceus europaeus	Waarneming.nl	-	-	-	(x)	
Huisspitsmuis	Crocidura russula	Waarneming.nl	(x)	(x)	(x)	(x)	
Konijn	Oryctolagus cuniculus	Waarneming.nl	-	-	-	(x)	
Mol	Talpa europea	Waarneming.nl	(x)	(x)	(x)	(x)	

3.3 VLEERMUIZEN

Naar vleermuizen is geen soortspecifiek onderzoek verricht. Het voorkomen van vleermuizen is beoordeeld op basis van verspreidingsgegevens afkomstig uit literatuuronderzoek en op basis van expert judgement. Op basis van literatuuronderzoek en expert judgement is het voorkomen van de Gewone dwergvleermuis (tabel 3 bijlage IV HR) in het plangebied of de nabijheid van het plangebied aannemelijk. Deze typisch gebouwbewonende soort is algemeen voorkomend in binnenstedelijk gebied. In hoofdzaak maakt deze soort gebruik van verblijfplaatsen in gebouwen, maar in mindere mate wordt gebruik gemaakt van spleetvormige ruimtes in bomen.

Op basis van visueel onderzoek (m.b.v. verrekijker en zaklamp) naar verblijfplaatsen zijn in de bomen in het plangebied geen secundaire holtes, spleten en loszittende schorsplaten aangetroffen. Ook het restant van de muur aan de noordzijde wordt op basis van expert judgement als ongeschikt beschouwd (o.a. tocht). Zodoende kan het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen met voldoende zekerheid worden uitgesloten op basis van uitgevoerd onderzoek. Wel is het plangebied en de directe omgeving in potentie geschikt als foerageergebied voor de Gewone dwergvleermuis. Van essentieel foerageergebied is op basis van expert judgement geen sprake. Daarnaast is in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voor deze soort te vinden. Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen en het bepalen van het functioneel gebruik wordt niet nodig geacht.

Vleermuizen

Soort		Bron	Winterverblijf	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf	Vliegroute	Migratieroute	Foerageergebied	Beschermingsgraad
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	Waarneming.nl	-	-	-	-	-	-	(x)	HR

3.4 VOGELS

In het plangebied zijn tijdens veldbezoek geen vogelnesten aangetroffen. Zodoende kan ook het voorkomen van nesten met een jaarrond beschermde status met zekerheid worden uitgesloten. Wel zijn de bomen in het plangebied in potentie geschikt als broedplaats voor algemene vogelsoorten. Ten aanzien van holenbroeders zijn de bomen in het plangebied tamelijk ongeschikt daar geen holtes in de bomen zijn waargenomen.

3.5 AMFIBIEËN, REPTIELEN EN VISSSEN

In het plangebied is tijdens veldonderzoek geen waarneming gedaan van beschermde amfibieën, reptielen en vissen. Het voorkomen van beschermde vissen kan met zekerheid worden uitgesloten vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater. Wat betreft beschermde amfibieën en reptielen voldoet het plangebied op basis van expert judgement niet aan de biotoopeisen om als biotoop of leefgebied te voldoen. Ook literatuuronderzoek wijst niet op het voorkomen van amfibieën of reptielen. Het voorkomen van zowel beschermde amfibieën als reptielen kan met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

3.6 DAGVLINDERS EN LIBELLEN

Tijdens het veldonderzoek is geen waarneming gedaan van beschermde dagvlinders en/of libellen. Hoewel de tijd van veldonderzoek niet representatief is voor onderzoek naar het voorkomen van beschermde dagvlinders en/of libellen, voldoet het plangebied op basis van expert judgment niet als biotoop of leefgebied voor beschermde soorten uit deze soortgroepen. Ook worden geen literatuurverwijzingen gedaan die het voorkomen van beschermde dagvlinders en/of libellen rechtvaardigen. Zodoende kan het voorkomen van beschermde dagvlinders en/of libellen met zekerheid worden uitgesloten. Eventuele uitzondering hierop zijn zwervende exemplaren die geen binding vertonen met het plangebied en het plangebied niet gebruiken als leefgebied.

3.7 OVERIGE ONGEWERVELDEN

Zowel literatuuronderzoek als veldonderzoek heeft geen waarnemingen opgeleverd van beschermde geleedpotigen, alsook geen vaste rust en verblijfplaatsen. Aangezien het voorkomen van beschermde geleedpotigen niet is aangetoond met literatuur- en veldonderzoek, kan het voorkomen hiervan met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

Afbeelding 2
Kleine maagdenpalm

Op basis van de resultaten van het literatuur- en veldonderzoek worden de te verwachten effecten van de ingreep getoetst aan de Flora- en faunawet. Uit deze toetsing volgt een overzicht van welke negatieve effecten verwacht kunnen worden of niet kunnen worden uitgesloten én op welke beschermde soorten de ingreep van invloed is. De gunstige staat van instandhouding is hierbij van belang. Voor tabel 3-soort en soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn als ook vogels wordt de gunstige staat van instandhouding van de soort op lokaal of regionaal niveau beoordeeld. Tabel 1- en 2-soorten worden beoordeeld op nationaal niveau.

4.1 VAATPLANTEN

In het plangebied is de aanwezigheid vastgesteld van tabel 1-soort Kleine maagdenpalm. De ruimtelijke ingreep leidt naar verwachting tot het verdwijnen van de bestaande standplaats van deze soort. Aangezien voor tabel 1-soorten vrijstelling voor de algemene verbodsbepalingen (art. 8 t/m 13) geldt, wordt de Flora- en faunawet, specifiek art. 8, niet overtreden. Wel blijft de algemene zorgplicht (art. 2) van kracht.

4.2 ZOOGDIEREN

Op basis van de onderzoeksresultaten valt niet uit te sluiten dat een aantal algemene zoogdieren (allen tabel 1) van het plangebied gebruik maken. De mogelijkheid bestaat dat de ruimtelijke ingreep leidt tot het doden van individuen (art. 9) of het permanent aantasten van verblijfplaatsen en/of foerageergebied (art. 11). Aangezien voor tabel 1-soorten vrijstelling voor de algemene verbodsbepalingen (art. 8 t/m 13) geldt, wordt de Flora- en faunawet niet overtreden. Wel blijft de algemene zorgplicht (art. 2) van kracht.

VLEERMUIZEN

- 4.3 Op basis van de onderzoeksresultaten kan gesteld worden dat het plangebied potentieel dienst doet als foerageergebied van de Gewone dwergvleermuis (tabel 3 bijlage IV HR). Op basis van expert judgement kan redelijkerwijs worden uitgesloten dat het gaat om essentieel foerageergebied. In de omgeving is voldoende gelijkwaardig of geschikter foerageergebied voorhanden waardoor de populatie en/of individuen niet afhankelijk zijn van het plangebied. Omdat de directe omgeving voldoende alternatieven biedt, valt uit te sluiten dat de ingreep van negatieve invloed is op de gunstige staat van instandhouding van lokale populatie. De Flora- en faunawet wordt dus niet overtreden. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetoond of te verwachten. Zodoende zou bij de kap van de bomen of de sloop van de resterende muur geen overtreding plaatsvinden van de Flora- en faunawet.

4.4 VOGELS

Indien werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens het broedseizoen kan dit leiden tot verstoring van broedgevallen van vogels. Omdat alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd kunnen ingrepen tijdens het broedseizoen leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet, specifiek art. 11 en/of 12. Zolang geen sprake is van vogelnesten met een jaarrond beschermde status, kan gewerkt worden conform een ministerieel goedgekeurde gedragscode.

4.5 OVERIGE SOORTGROEPEN

Ten opzichte van de overige soortgroep, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden, worden geen negatieve effecten verwacht. Het voorkomen van beschermde soorten uit deze soortgroepen valt immers met voldoende zekerheid uit te sluiten.

5.1 ALGEMEEN

Uit de effectbeoordeling blijkt dat bij realisatie van de ingreep mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op vaatplanten, zoogdieren en broedende vogels. Daarnaast wordt het plangebied vermoedelijk als foerageergebied gebruikt door tabel 3-soort Gewone dwergvleermuis. Met uitzondering van potentieel aanwezige broedende vogels wordt de Flora- en faunawet echter niet overtreden.

Uitgevoerd flora- en faunaonderzoek leidt tot de volgende conclusie:

- ♦ Het plangebied doet in potentie dienst als foerageergebied voor tabel 3-soort Gewone dwergvleermuis. Aangezien redelijkerwijs mag worden aangenomen dat het geen essentieel foerageergebied betreft, is geen sprake van een negatief effect van de ingreep op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Zodoende hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Op basis van visueel onderzoek zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen vastgesteld in het plangebied. Op basis van expert judgement worden deze ook niet verwacht. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen wordt niet nodig geacht;
- ♦ Met het realiseren van de ruimtelijke ingreep dient rekening te worden gehouden met mogelijk aanwezige broedvogels. Indien sprake is van broedactiviteit bij aanvang van de werkzaamheden, dient gewerkt te worden conform een plan van aanpak gebaseerd op een ministerieel goedgekeurde gedragscode om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Het valt aan te bevelen de werkwijze vast te leggen in een plan van aanpak op basis van de richtlijnen zorgvuldig handelen zoals omschreven in Gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling & Inrichting van Stadswork en VHG;
- ♦ Ten aanzien van de (potentieel) aanwezige tabel 1-soorten geldt vrijstelling van de algemene verbodsbepalingen. De algemene zorgplicht blijft echter wel van kracht, waardoor zorgvuldig dient te worden gehandeld. Het valt aan te bevelen de werkwijze vast te leggen in een plan van aanpak op basis van de richtlijnen zorgvuldig handelen zoals omschreven in Gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling & Inrichting van Stadswork en VHG.

5.2 ONTHEFFINGSPLICHT

Op basis van uitgevoerd flora- en faunaonderzoek valt te concluderen dat geen sprake is van ontheffingsplicht. Het aanvragen van ontheffingsaanvraag is dan ook niet nodig.

5.3 MAATREGELEN T.B.V. DE ALGEMENE ZORGPLICHT

Om art. 2 van de Flora- en faunawet niet te overtreden dient zorgvuldig te worden gehandeld bij de uitvoering van de werkzaamheden. Om hieraan te voldoen worden enkele richtlijnen gegeven:

- ♦ Een schouw uitvoeren door een ecooloog of deskundige op het gebied van (beschermde) flora en fauna, max. 5 werkdagen voorafgaand aan de uit te voeren werkzaamheden. Let bij uitvoer van de schouw met name op broedactiviteit;
- ♦ Een last-minute-analyse uitvoeren bij de start van elke werkdag, waarbij voorafgaand aan de werkzaamheden een visuele veldcontrole van het plangebied op aanwezige beschermde fauna wordt gedaan door een deskundig en/of gecertificeerd medewerker. Voor specifieke eisen ten aanzien van deskundigheid zie de te hanteren gedragscode. Aan te bevelen valt om de Gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling & Inrichting van Stadswork en VHG te hanteren;
- ♦ Indien standplaatsen van beschermde flora aanwezig zijn, markeer dan de standplaatsen en pas indien mogelijk beschermingsmaatregelen toe om schade te be-

perken. Indien het toepassen van beschermingsmaatregelen niet mogelijk blijkt, verplant dan (een deel van) de exemplaren naar een vergelijkbare standplaats buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden;

- ◆ Ten aanzien van (broedende) vogels is de meest kwetsbare periode 15 maart t/m 15 juli. Voer de werkzaamheden bij voorkeur uit buiten deze kwetsbare periode. Indien sprake is van broedactiviteit bij aanvang van de werkzaamheden, dient gewerkt te worden conform een ministerieel goedgekeurde gedragscode. Zolang geen sprake is van broedactiviteit is het werken op basis van een goedgekeurde gedragscode niet nodig en kan ook gewerkt worden binnen de periode 15 maart t/m 15 juli;
- ◆ Ten aanzien van de meeste algemene zoogdieren is de meest kwetsbare periode maart t/m juli. Voer de werkzaamheden bij voorkeur uit buiten deze kwetsbare periode;
- ◆ Werk richting een veilige zone zodat aanwezige fauna te allen tijde kan vluchten (met name vogels en zoogdieren), ook om onveilige verkeerssituaties te voorkomen;
- ◆ In het kader van zorgvuldig handelen ten aanzien van de algemene zorgplicht (art.2) valt het aan te bevelen de werkwijze vast te leggen in een plan van aanpak op basis van de richtlijnen zorgvuldig handelen zoals omschreven in Gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling & Inrichting van Stadswerk en VHG en de uitvoerende medewerkers over de werkwijze en risico's te instrueren.

LITERATUURLIJST

- ♦ Boerema, L., Teksten Flora- en faunawet, Sdu Uitgevers (2008)
- ♦ Dielen, B., Flora- en faunaonderzoek St. Antonius, Brouwers Groenaanemers (2012)
- ♦ Boon, L., Notitie 2nd opinion Flora- en faunaonderzoek St. Antonius, Ecoresult (2014)
- ♦ Delft, J., van et al, Waarnemingen overzicht 2012, Ravon, jaargang 15, nr. 5, p. 119-132 (2013)
- ♦ Dietz, C. et al, Vleermuizen, De Fontein/Tirion Uitgevers B.V. (2011)
- ♦ Groenveld, D.S. & Balen, A., van, Het nieuwe omgevingsrecht, Sdu Uitgevers (2010)
- ♦ Peeters, H. & Wheeler, K., Vogels en de Wet.nl, KNNV Uitgeverij (2008)
- ♦ Stichting Floron, Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora, KNNV Uitgeverij (2011)
- ♦ Twisk, P. et al, Veldgids Europese zoogdieren, KNNV Uitgeverij (2010)

- ♦ www.drloket.nl
- ♦ www.eis-nederland.nl
- ♦ www.libellennet.nl
- ♦ www.ravon.nl
- ♦ www.sovon.nl
- ♦ www.synbiosys.alterra.nl
- ♦ www.verspreidingsatlas.nl
- ♦ www.vlindernet.nl
- ♦ www.waarneming.nl
- ♦ www.wilde-planten.nl

BIJLAGE 1: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet, sinds april 2002 van toepassing, heeft als doel het beschermen en behouden van de in Nederland in het wild voorkomende plant- en diersoorten inclusief de directe leefomgeving, ofwel soortbescherming.

De Flora- en faunawet werkt volgens het 'nee tenzij'-principe. Dat wil zeggen dat handelingen die (mogelijk) van invloed zijn op beschermde soorten enkel mogen worden uitgevoerd indien sprake is van een door het ministerie erkend belang en onder voorwaarde dat de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding komt. Afhankelijk van de beschermingsgraad is de soortbescherming van toepassing op nationaal of regionaal niveau. Ingrepen waarbij een individu in het geding komt, is niet van belang zolang de gunstige staat van instandhouding van de soort geen gevaar loopt. Het is echter aan een ecologisch specialist om te bepalen of afbreuk wordt gedaan aan het voortbestaan van de soort.

Binnen de Flora- en faunawet wordt per soort onderscheid gemaakt in beschermingsgraad. Er wordt onderscheid gemaakt in tabel 1-, 2-, 3-soorten en vogels.

Tabel 1

Voor tabel 1-soorten geldt vrijstelling van de algemene verbodsbepalingen, mits de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is.

Tabel 2

Voor deze soortgroep is ontheffing noodzakelijk, tenzij gewerkt wordt/kan worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode.

Tabel 3

Soorten vernoemd in deze tabel staan in het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van Habitatrichtlijn vermeld. Voor ruimtelijke ingrepen is voor soorten uit tabel 3 altijd ontheffing nodig op grond van de Flora- en faunawet – art. 75. Ontheffing kan alleen verleend worden indien:

- ♦ geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- ♦ geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
- ♦ sprake is van een reden van openbaar belang, zoals in de wet omschreven;
- ♦ zorgvuldig gehandeld wordt.

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt aanvullend dat sprake is van dwingende reden van groot openbaar belang, belang van het milieu, openbare veiligheid, volksgezondheid of de bescherming van flora en fauna.

Vogels

Naast de beschermde tabel 1-, 2- en 3-soorten zijn ook alle in Nederland voorkomende vogels en vogelnesten beschermd vanuit de Vogelrichtlijn. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen vogelnesten die jaarrond beschermd zijn en vogelnesten die slechts beschermd zijn tijdens de broedperiode. Voor vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, dient bij ruimtelijke ingrepen altijd ontheffing te worden aangevraagd. Bij vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, is ontheffing niet noodzakelijk mits gewerkt wordt/kan worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Ontheffing voor vogels kan alleen verleend worden als sprake is van belang voor het milieu, openbare veiligheid, volksgezondheid of de bescherming van flora en fauna.

Algemene zorgplicht - artikel 2

Ongeacht de beschermingsstatus geldt voor alle in het wild levende planten en dieren de algemene zorg-

plicht. Dit houdt in dat nadelige handelingen voor flora en fauna die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, achterwege moeten blijven.

Artikel 2

lid 1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

lid 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene verbodsbepalingen - art. 8 t/m 12

Algemene verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet, want hierin staan handelingen omschreven die het voortbestaan van soorten in gevaar kunnen brengen. De algemene verbodsbepalingen omschrijven de verboden ten aanzien van planten op hun groeiplaats en dieren in hun natuurlijke leefomgeving.

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden, dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffingsplicht - art. 75

Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen kunnen mogelijk tot gevolg hebben dat beschermde soorten negatieve gevolgen ondervinden van dergelijke ingrepen. Het is dan ook verplicht om voorafgaand aan de voorgenomen werkzaamheden te toetsen wat de mogelijke gevolgen zijn van de ruimtelijke ingreep. Worden bij de ruimtelijke ontwikkeling de algemene verbodsbepalingen overtreden of bestaat hiertoe de mogelijkheid, dan dienen gepaste maatregelen te worden getroffen om de gevolgen voor de desbetreffende soort(en) te voorkomen, te verminderen of te mitigeren. Afhankelijk van de beschermingsgraad geldt vrijstelling voor de algemene verbodsbepalingen, is een door het ministerie goedgekeurde gedragscode toepasbaar of geldt de ontheffingsplicht. Artikel 75 bepaalt wanneer vrijstelling of ontheffing nodig

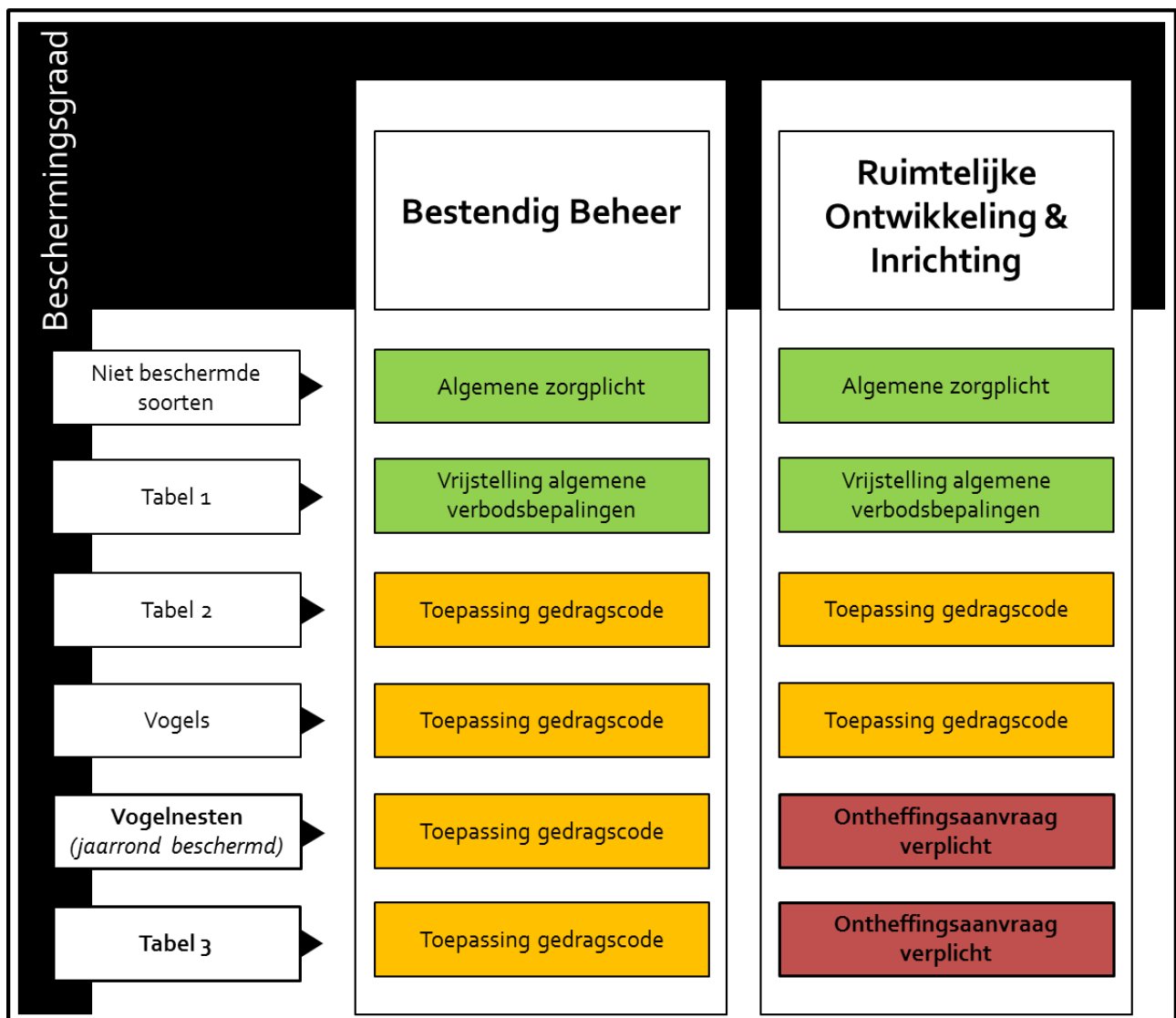

is. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit.

Artikel 75

lid 1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan, voorzover niet of bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, vrijstelling worden verleend van de bij krachtens de artikelen 8 tot en met 18 bepaalde verboden.

lid 3. Onze Minister kan, voorzover niet overeenkomstig artikel 68 van deze wet door gedeputeerde staten ontheffing is of kan worden verleend, ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 8 tot en met 18, 50, 51, 52, 53, 58, 59, tweede lid, 64, tweede lid, en 72, vijfde lid.

BIJLAGE 2: LIJST BESCHERMDE SOORTEN

Tabel 1: algemene soorten

Zoogdieren

Aardmuis
Bosmuis
Bunzing
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Egel
Gewone bosspitsmuis
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Mol
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Tweekleurige woelmuis
Veldmuis
Vos
Wezel
Woelrat

Reptielen en amfibieën

Bastaardkikker
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker

Mieren

Behaarde rode bosmier
Kale rode bosmier
Stronkmier
Zwartrugbosmier

Slakken

Wijngaardslak

Vaatplanten

Aardaker
Akkerklokje
Brede wespenorchis
Breed klokje
Dotterbloem
Gewone vogelmelk

Grasklokje
Grote kaardenbol
Kleine maagdenpalm
Knikkende vogelmelk
Koningsvaren
Slanke sleutelbloem
Zwanenbloem

Tabel 2: overige soorten

Zoogdieren

Damhert
Edelhert
Eekhoorn
Grijze zeehond
Grote bosmuis
Steenmarter
Wild zwijn

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander
Levendbarende hagedis

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder
Vals heideblauwtje

Vissen

Bermpje
Kleine modderkruiper
Meerval
Rivierdonderpad

Vaatplanten

Aangebrande orchis
Aapjesorchis
Beenbreek
Bergklokje
Bergnachtorchis
Bijenorchis
Blaasvaren
Blauwe zeedistel
Bleek bosvogeltje
Bokkenorchis
Brede orchis
Bruinrode wespenorchis
Daslook

Dennenorchis
Duitse gentiaan
Franjementiaan
Geelgroene wespenorchis
Gele helmbloem
Gevlekte orchis
Groen nachtorchis
Groensteel
Grote keverorchis
Grote muggenorchis
Gulden sleutelbloem
Harlekijn
Herfstschröeforchis
Hondskruid
Honingorchis
Jeneverbes
Klein glaskruid
Kleine keverorchis
Kleine zonnedauw
Klokjesgentiaan
Kluwenklokje
Koraalwortel
Kruisbladgentiaan
Lange ereprijs
Lange zonnedauw
Mannetjesorchis
Maretak
Moeraswespenorchis
Muurbloem
Parnassia
Pijlscheefkelk
Poppenorchis
Prachtklokje
Purperorchis
Rapunzelkolkje
Rechte driehoeksvaren
Rietorchis
Ronde zonnedauw
Rood bosvogeltje
Ruig klokje
Schubvaren
Slanke gentiaan
Soldaatje
Spaanse ruiter
Steenanjer
Steenbreekvaren
Stengelloze sleutelbloem

Stengelomvattend havikskruid	Bittervoorn	Laatvlieger
Stijf hardgras	Elrits	Meervleermuis
Tongvaren	Gestippelde alver	Mopsvleermuis
Valkruid	Grote modderkruiper	Noordse woelmuis
Veenmosorchis	Rivierprik	Otter
Veldgentiaan		Rosse vleermuis
Veldsalie	<u>Dagvlinders</u>	Ruige dwergvleermuis
Vleeskleurige orchis	Bruin dikkopje	Tuimelaar
Vliegenorchis	Dwergblauwtje	Tweekleurige vleermuis
Vogelnestje	Dwergdikkopje	Vale vleermuis
Voorjaarsadonis	Groot geaderd witje	Watervleermuis
Wantsenorchis	Grote ijsvogelvinder	Wilde kat
Waterdrieblad	Heideblauwtje	Witflankdolfijn
Weideklokje	Iepenpage	Witsnuitdolfijn
Welriekende nachtorchis	Kalkgraslanddikkopje	
Wilde gagel	Keizersmantel	<u>Reptielen en amfibieën</u>
Wilde herfststijlloos	Klaverblauwtje	Boomkikker
Wilde kievitsbloem	Purperstreepparelmoervlinder	Geelbuikvuurpad
Wilde marjolein	Rode vuurvlinder	Gladde slang
Wit bosvogeltje	Rouwmantel	Heikikker
Witte muggenorchis	Tweekleurig hooibeestje	Kamsalamander
Zinkviooltje	Veenbesparelmoervlinder	Knoflookpad
Zomerklokje	Veenhooibeestje	Muurhagedis
Zwartsteel	Veldparelmoervlinder	Poelkikker
	Woudparelmoervlinder	Rugstreeppad
<u>Kevers</u>	Zilvervlek	Vroedmeesterpad
Vliegend hert	<u>Vaatplanten</u>	Zandhagedis
	Groot zeegras	
<u>Kreeftachtigen</u>	<u>Tabel 3: bijlage IV HR</u>	<u>Dagvlinders</u>
Rivierkreeft		Donker pimperlblauwtje
	<u>Zoogdieren</u>	Grote vuurvlinder
<u>Tabel 3: soorten bijlage 1 AMvB</u>	Baardvleermuis	Pimperlblauwtje
<u>Zoogdieren</u>	Bechstein's vleermuis	Tijmblauwtje
Das	Bever	Zilverstreephooibeestje
Boommarter	Bosvleermuis	
Eikelmuis	Brandt's vleermuis	<u>Libellen</u>
Gewone zeehond	Bruinvis	Bronslibel
Veldspitsmuis	Euraziatische lynx	Gaffellibel
Waterspitsmuis	Franjestaart	Gevlekte witsnuitlibel
	Gewone dolfin	Groene glazenmaker
<u>Reptielen en amfibieën</u>	Gewone dwergvleermuis	Noordse winterjuffer
Adder	Gewone grootoorvleermuis	Oostelijke witsnuitlibel
Hazelworm	Grijze grootoorvleermuis	Rivierrombout
Ringslang	Grote hoefijzerneus	Sierlijke witsnuitlibel
Vinpootsalamander	Hamster	
Vuursalamander	Hazelmuis	<u>Vissen</u>
	Ingekorven vleermuis	Houting
<u>Vissen</u>	Kleine dwergvleermuis	Steur
Beekprik	Kleine hoefijzerneus	

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree
Groenknolorchis
Knikkend moerasscherm
Zomerschroeforchis

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever
Gestreepte waterroofkever
Heldenbok
Juchtleerkever

Tweekleppigen

Bataafse stoommossel

BIJLAGE 3: LIJST JAARROND BESCHERMDE VOGELNESTEN

Categorie

1. Nesten die behalve tijdens het broedseizoen ook buiten het broedseizoen dienst doen als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die jaarlijks van dezelfde broedplaats gebruik maken en daarin zeer honkvast zijn of daar zelfs afhankelijk van zijn.
3. Nesten van vogels die jaarlijks dezelfde broedplaats gebruiken en daarin zeer honkvast zijn of daar zelfs afhankelijk van zijn.
4. Nesten die jaarlijks door dezelfde vogels bebroed worden en niet of nauwelijks in staat blijken om een nieuw nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die vaak terugkeren naar dezelfde broedplaats als voorgaande jaren of de directe omgeving, maar wel voldoende flexibel zijn om elders een nieuwe broedlocatie te vinden. **Let op!** Nesten uit categorie 5 zijn niet jaarrond beschermd.

Soorten per categorie

1.	Steenuil		
2.	Gierzwaluw		
	Huismus		
	Roek		
3.	Grote gele kwikstaart	Ooievaar	
	Kerkuil	Slechtvalk	
	Oehoe		
4.	Boomvalk	Sperwer	
	Buizerd	Wespendief	
	Havik	Zwarte wouw	
	Ransuil		
5.	Blauwe reiger	Grauwe vliegenvanger	Raaf
	Boerenzwaluw	Groene specht	Ruigpootuil
	Bonte vliegenvanger	Grote bonte specht	Spreeuw
	Boomklever	Hop	Tapuit
	Boomkruiper	Huiszwaluw	Torenvalk
	Bosuil	IJsvogel	Zeearend
	Brilduiker	Kleine bonte specht	Zwarte kraai
	Draaihals	Kleine vliegenvanger	Zwarte mees
	Eidereend	Koolmees	Zwarte roodstaart
	Ekster	Kortsnavelboomkruiper	Zwarte specht
	Gekraagde roodstaart	Oeverzwaluw	
	Glanskop	Pimpelmees	

BIJLAGE 4: DEFINITIES

Algemene verbodsbepalingen

Algemene verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet, want hierin staan handelingen omschreven die het voortbestaan van soorten in gevaar kunnen brengen. De algemene verbodsbepalingen omschrijven de verboden ten aanzien van planten op hun groeiplaats en dieren in hun natuurlijke leefomgeving.

Algemene zorgplicht

Ongeacht de beschermingsstatus geldt voor alle in het wild levende planten en dieren de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat nadelige handelingen voor flora en fauna die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, achterwege moeten blijven.

Beschermingsgraad

De mate waarop een soort beschermd is volgens de Flora- en faunawet (AMvB art. 75), waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen soorten uit tabel 1, tabel 2, tabel 3 en bijlage IV HR. De genoemde gradatieschaal is oplopend in mate van bescherming.

Broedplaats

Een nestlocatie waar vogels hun eieren uitbroeden.

Compensatie

Het nemen van maatregelen die zorgen dat indien een ingreep een blijvend negatief effect heeft op beschermde flora en fauna deze functie voor de betreffende soorten wordt opgevangen door het realiseren van een alternatieve locatie ten behoeve van de soorten die onder de ingreep te leiden hebben gehad.

Foerageergebied

Een gebied waarin een soort of individu zijn voedsel zoekt.

Foerageerroute

Een vaste route voor grondgebonden zoogdieren van de verblijfplaats naar het foerageergebied.

Gedragscode

Een gedragscode is als het ware een instrument, dat gehanteerd wordt om binnen de kaders van de Flora- en faunawet werkzaamheden te kunnen uitvoeren zonder het ontheffingstraject te hoeven doorlopen. Door het werken conform een goedgekeurde gedragscode wordt overtreding van de Flora- en faunawet zoveel mogelijk voorkomen.

Jaarrond beschermde vogelnesten

De mate waarop een de nestlocatie inclusief de functionele leefomgeving van een vogelsoort wordt beschermd volgens de Flora- en faunawet. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nestlocatie en de functionele leefomgeving jaarrond beschermd worden en nestlocaties die allen beschermd zijn bij broedactiviteit. Bij jaarrond beschermde vogelnesten wordt onderscheid gemaakt tussen niveau 1 t/m 5, waarbij niveau 5 geen jaarrond beschermde status geniet maar wel nader onderzoek vraagt. De verschillende niveaus geven een aanduiding van het type gebruik.

Kraamverblijf

Een verblijfplaats waar meerdere vleermuizen hun jongen kramen.

Leefgebied

Een gebied waar zich alle activiteiten van een soort of populatie jaarrond afspelen.

Migratieroute

Een vaste route tussen een zomerleefgebied en een winterverblijfplaats en omgekeerd.

Mitigatie

Het nemen van maatregelen om een negatief effect op beschermde flora en/of fauna te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Paarverblijf

Een verblijfplaats waar ten minste één baltsende mannelijke vleermuis in de paartijd gebruik van maakt met als doel voortplanting. De paartijd is soortafhankelijk.

Rode Lijst

Op de Rode Lijst staan soorten vermeld die op landelijk niveau een dalende trend laten zien of waarvan het aantal exemplaren dermate laag is dat de populatie(s) bijzonder kwetsbaar zijn. Van Rode Lijst-soorten dient te worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding in potentie in gevaar brengt. Rode Lijsten vormen geen wettelijk instrument, maar dienen als sturingselement voor beleidvorming.

Standplaats

Een locatie waar een plantensoort zich handhaaft. Dergelijke locaties beschikken over specifieke levensomstandigheden voor een plantensoort.

Vliegroute

Een vaste route voor vleermuizen van de verblijfplaats naar het foerageergebied.

Voortplantingsplaats

Een locatie waarvan diersoorten afhankelijk zijn voor de voortplanting en/of ontwikkeling van de jongen/larven.

Voortplantingswater

Een locatie waar watergebonden fauna, zoals vissen, amfibieën en libellen van afhankelijk zijn voor de voortplanting/eiafzet en/of ontwikkeling van de larven/juvenielen. In het geval van vissen wordt ook gesproken over paaipplaats, namelijk locatie waar de eieren worden afgezet.

Winterverblijf

Een verblijfplaats waar één of meerdere vleermuizen/zoogdieren overwinteren.

Zomerverblijf

Een verblijfplaats waar één of meerdere vleermuizen gebruik van maken gedurende de zomerperiode, maar waarvan de functie als kraam- of paarverblijf niet is vastgesteld.

Zwermen

Gedrag dat vleermuizen vertonen voorafgaand aan het binnen vliegen van de verblijfplaats. Dit gedrag kenmerkt zich door het herhaaldelijk naderen van de verblijfplaats zonder deze daadwerkelijk binnen te gaan.

Galgeneind 12, De Moer, tel.: 013 515 94 27, info@brouwersgroenaannemers.nl
www.brouwersgroenaannemers.nl

biodiversiteit | ecologisch beheer | ecologische quickscans | natuurtoetsen | beheerplannen | monitoring | mitigatie | faunavoorzieningen